

Útvar: Oddělení rostlinolékařské kontroly a dozoru Č. j.: UKZUZ 038259/2020
Vyřizuje: Ing. Martina Jurášková
E-mail: petr.kroutil@ukzuz.cz
Telefon: +420 720 998 793
Adresa: Ztracená 1099/10, Praha 6, 16100 Datum: 9. 3. 2020

Důvodová zpráva k Nařízení Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského o mimořádných rostlinolékařských opatřeních k ochraně proti zavlékání a rozšiřování škodlivého organismu *Fusarium circinatum* (dříve *Gibberella circinata*), č.j. UKZUZ 038259/2020, ze dne 9. 3. 2020

V důsledku zjištění výskytu houbového patogenu *Fusarium circinatum* v roce 2006 ve Španělsku a po zvážení možných dopadů tohoto patogenu pro území EU nařídila Evropská komise v roce 2007 dočasná mimořádná opatření proti zavlékání *Fusarium circinatum* do EU a proti jeho rozšiřování na území EU, a to rozhodnutím Komise 2007/433/ES. V České republice byla tato opatření zavedena rozhodnutím Státní rostlinolékařské správy čj. SRS 011474/2007 ze dne 14. září 2007.

Od března 2019 byl tento škodlivý organismus zařazen mezi regulované škodlivé organismy v příloze I části A kapitole II směrnice Rady 2000/29/ES. Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) zveřejnil v roce 2010 stanovisko k posouzení rizika *F. circinatum* pro území EU a hodnocení možností pro řízení rizik. Patogen, který napadá rostliny rodu borovice (*Pinus* spp.) a druhu douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) je v současné době přítomen v Portugalsku a Španělsku a vyskytuje se převážně ve školkách a lesích, ale i v soukromých zahradách. Uvedené členské státy přijaly vnitrostátní opatření pro boj proti tomuto organismu a jeho eradikaci, aby se zabránilo jeho dalšímu zavlékání a rozšiřování na jejich území.

Na základě každoročních úředních průzkumů výskytu tohoto patogenu prováděných členskými státy v souladu s rozhodnutím 2007/433/ES a vědeckého stanoviska poskytnutého úřadem EFSA se dospělo k závěru, že *F. circinatum* se sice již vyskytuje v částech území EU, ale že zamořená oblast je podstatně menší než ohrožená oblast, mimo jiné s ohledem na ekoklimatické údaje, rozmístění potenciálních hostitelů a velmi vysoký potenciál pro usídlování tohoto patogenu. Proto Komise přistoupila k aktualizaci opatření proti *F. circinatum*. Tato opatření by měla zajistit včasné zjištění tohoto patogenu na území EU, jeho eradikaci v případě zjištění výskytu a požadavky na dovoz z neevropských třetích zemí a přemísťování dotčených rostlin (včetně osiva a šišek obsahujících semena určených pro pěstování), konkrétních forem dřeva a dřevěného obalového materiálu z vymezených oblastí v rámci EU.

Proto bylo vydáno prováděcí rozhodnutí Komise 2019/2032, kterým se stanoví opatření proti zavlékání organismu *Fusarium circinatum* (dříve *Gibberella circinata*) do Unie a proti jeho rozšiřování na území Unie a kterým se zrušuje rozhodnutí 2007/433/ES. ÚKZÚZ proto nařizuje odpovídající mimořádná rostlinolékařská opatření č.j. UKZUZ 038259/2020, ze dne 9. 3. 2020, a ruší nařízení Státní rostlinolékařské správy čj. SRS 011474/2007.

Popis a šíření

Houba napadá vegetativní i generativní orgány hostitelských dřevin v různých stadiích vývoje: šišky, semena, semenáčky, sazenice, stromy. Infikuje hostitelské rostliny pomocí makrokonidií a mikrokonidií, které se šíří větrem, nebo s pomocí přenašečů. Patogen proniká do hostitelské dřeviny poraněními (především na větvích). Vstupní bránou infekce je často také poškození způsobené hmyzem. Pro vznik infekce je důležitá vlhkost a vyšší teploty.

Větvě a kmene borovic mohou být infikovány v jakémkoliv stádiu. Infekce obvykle začíná jako rakovina a odumírání tenkých větví. Nad místem infekce jehličí vadne, stává se chlorotické a posléze červená a hnědná. Na povrchu větví se také začne vyskytovat charakteristický výtok pryskyřice. Rozsáhlejší napadení může vést k masivnímu prosychání stromů od vrcholku směrem dolů. Při infekci kmene a silnějších větví dochází k produkci velkého množství pryskyřice, což dřevinu oslabuje a urychluje její odumírání. Napadení celého obvodu kmene může vést k odumření stromu.

Napadení kořenového systému je nejčastěji pozorováno na mladých rostlinách borovic v lesních školkách nebo plantážích vánočních stromků, ale může se také vyskytovat na obnažených kořenech starších stromů. Na plantážích vánočních stromků může patogen rozsáhle kolonizovat kořenový systém a působit hnědé diskolorace a rozklad povrchové vrstvy kořenů. Na nadzemní části nejsou symptomy zpravidla patrné, dokud houba nedosáhne kořenového krčku a neobklopí kmen. V další fázi dochází ke žloutnutí a postupně hnědnutí až červenání jehličí. Po odloupení kůry kmene při povrchu půdy je možné pozorovat pletivo prosáklé pryskyřicí, které je medově hnědě až tmavě hnědě zbarveno (tzv. smolení).

Infikované osivo může být zdrojem infekce semenáčků. U napadených semenáčků dochází k hnilobám hypokotylu v úrovni povrchu půdy nebo v jeho blízkosti a rostliny následně odumírají. Zdrojem infekce semenáčků může být i půda. Symptomy u semenáčků nejsou charakteristické a významně se neodlišují od padání rostlin způsobeného jinými faktory.

Z celosvětového hlediska představuje patogen *F.°circinatum* nebezpečí hlavně pro pěstování teplomilných druhů borovic. Patogen byl zavlečen do Evropy, kde působí problémy ve Španělsku a Portugalsku. Možnost zavlečení patogenu a vzniku škod nelze podceňovat ani ve středoevropských podmínkách včetně ČR, zejména při současné změně klimatu. *F.°circinatum* se v ČR nevyskytuje, což je potvrzeno každoročním úředním průzkumem od roku 2007.

Další informace o *F.°circinatum* jsou dostupné na Rostlinolékařském portálu http://eagri.cz/public/app/srs_pub/fytoportal/public/?k=0#r|p|so|choroby|detail:c18ccd9cbe2ba381e37b810d0cb762c7|popis

Ing. Daniel Jurečka
ředitel ÚKZÚZ